

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Casus Vxoris de cohabitatione sollicitæ ob excommunicationem mariti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

ditione posterior est; studiosè tamen ultimo loco reservatum est debitum conjugale, tum quia plures circa illud casus ponendi sunt, tum ut commodiùs statim adnectere valeamus etiam obligationem negativam, quæ in hac sita est, ut à carnalibus culpis in usu Matrimonij conjuges abstineant.

QUÆSTIO PRIMA.

Quam obligationem coniuges habeant ad sibi mutuò cohabitandum?

C A S U S

Uxor de cohabitatione sollicita ob excommunicationem Mariti.

Ualdus, cum multa damna intulisset Ecclesiæ Parochiali, sæpiusque monitus, petitam satisfactionem præstare nullatenus veller, sed ex opposito pergeret violare jura Ecclesiæ, & omni possibili modo eandem, & Parochum divexare, servatis, quæ in ejusmodi casibus servanda veniunt, sententiâ Ordinarij à communione fidelium sejungitur, & excommunicatus publicè denunciatur.

denunciatur. Graviter afflixit hoc vulnus Amarindam uxorem ipsius, etiam ex eo capite, quod propriæ conscientiæ metueret, ne cohabitando diutius viro, quem è gremio suo eiecisset Ecclesia, Deum ipsa offenderet. Ex altera verò parte grave erat deserere maritum sui amantem, & liberis necessarium. Inter hæc dubia fluctuans, quid sibi agendum sit, Parochum consulit; sed per quem ex angustiis educi speraverat, per eum ipsum detrusa est in labyrinthum priore intricatiorem; nam confirmavit iste illius metum, iteratò affirmans, cohabitare non posse suo conjugii, quamdiu is in contumacia perseverans, à Censura non solveretur.

Q. An vera sit hæc Parochi assertio, & an Mariti excommunicatio à cohabitatione conjugali uxorem eximat, vel eandem ipsi prohibeat?

S Y N O P S I S.

1. Conjuges ordinariè obligantur sub peccato gravi ad cohabitandum, possuntque ad hoc compelli à Judice tum Ecclesiastico, tum seculari.
2. Ex mutuo tamen consensu possunt sibi invicem remittere hanc obligationem.
3. Tenetur potius uxor sequi maritum quoad domicilium, quàm è converso; aliquando tamen hic quoque obligatur uxorem sequi.
4. An idem dicendum, quando ob pœnam delicti Maritus mittitur in exilium?
5. Exponuntur alij casus, in quibus uxor sequi, vel non sequi debeat maritum, & hic ab ea discedere licitè possit, vel non possit.

Y x y y 2

6. Responde-

6. Respondetur ad dubium presentis casus, an uxor licitè cohabitare valeat marito excommunicato?

7. An idem dicendum de Sponsa respectu Sponsi excommunicati, quod dicitur de uxore?

Item per hanc Rima obligatio, quam contrahunt conjuges in suo Matrimonio, est, ut sibi mutuo cohabitent, ad quod obligantur jure tam naturali, quam Divino, ut Sanch. l. 9. disp. 4. n. 2. Palao disp. 3. de sponsal. pu. §. 1. n. 1. Tambur. l. 8. de Matrim. sr. 7. c. 1. §. 1. alijque passim omnes desumunt ex illo textu Gen. 2. *Quam ob rem relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una.* & Matth. 5. *Omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mæchari, patetque de hac obligatione manifestè ex ipsa contractus conjugalis natura, & definitione Matrimonij, quod c. Illud, II. §. Verùm quia, De Præsumpt. & §. Nuptiæ. Instic. De Patria potestate, dicitur Maris, & femina conjunctio, individuum vitæ consuetudinem retinens.* Addo, istud exigere etiam generationem prolis, & commodam

ejusdem educationem; quæ sanè utriusque parentis cohabitationem postulat, cum rebus varijs proles indigeat, quarum aliæ feminis, aliæ viris sunt propriæ, atque ideo earum aliquæ à Patre, aliæ à Matre soboli præstandæ sunt; commodè autem præstari nequeunt sine cohabitatione. Alia quoque officia, atque negotia, quæ in conjugio occurrunt, eandem cohabitationem, & conjugum mutuam operam deposcunt, quippe in multis necesse est, ut vir, cui natura majorem prudentiam indidit, uxorem consilij inopem dirigat; hæc verò eidem in rebus domesticis famuletur, & dum ipse rebus forensibus, & externis occupatur, ipsa interea ijs, quæ domi peragenda sunt, & æconomicis attendat, quæ omnia, ut ritè fiant, conjugum cohabitationem exigunt. Intelligimus verò nomine cohabitationis, ut conjuges sub eodem tecto, in eadem mensa, & in eodem toro vitam vivant individuum, ad quæ citati AA. eosdem obligant sub peccato mortali, nisi gravis & justa causa excuset, quæ si non adsit, potest

potest Maritus, vel uxor ad cohabitandum cogi à Iudice Ecclesiastico etiam per censuras. Imò si nolint huic obligationi satisfacere, & hæc tria præstare, à Iudice quoque Sæculari compelli possunt, dummodo controversia non sit de Matrimonij valore; & hoc agendo Iudex Ecclesiasticus defendit jura Matrimonij, quod est Sacramentum, & Sæcularis pariter iuste compellit, ac obedire renuentibus pœnas intentat, ut obligationi naturali ex contractu debitæ satisficiant, quia licet sub ea ratione, sub qua est Sacramentum, Matrimonium sit res spiritualis, & fori Ecclesiastici, at qua ratione contractus est quidam Civilis, ad Iudicem quoque Sæcularem spectat urgere conjuges ad initi contractus adimplentionem, & mutuam fidem servandam.

2. Possunt nihilominus conjuges huic obligationi simul habitandi ex mutuo consensu cedere, si nullum adsit incontinentiæ periculum, & iusta causa adsit, nam ex odio, vel indignatione nunquam licita est ista separatio. Utrumque colligitur ex S. Paulo I. Cor. 7. nolite frangere invicem, nisi ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi; en! finem, seu iustam causam; addit verò: ad tempus, ne patiat uterque, vel alteruter incontinentiæ periculum, qua propter statim subjungit: iterum revertimini in id ipsum, ne tentet vos Sathanas, quale periculum quia rarissimè abest, non debet Iudex Ecclesiasticus ulla ratione

permittere, ut juniores conjuges separatim vivant, ut rectè advertunt Palao l. 6. n. 2. & Gobat 17. 10. n. 754. Quòd si, ut aliquando faciunt pij conjuges, amore continentiae ad certum tempus, vel etiam in perpetuum ex mutuo consensu velint toro separari, per hoc ipsis non permittitur, ut etiam domo, & mensa separentur. Sanch. l. 9. disp. 5. n. 19. & si hoc ipsis permittatur, ut separatim vivant, quia iusta, & gravis causa à cohabitatione excusat, veluti, si alter è conjugibus timeret sibi mortem, vel læsionem membrorum, aliudvè grave damnum, sive animæ, sive corporis, ut si ab altero sollicitaretur ad peccatum, vel subiret periculum, se morbo aliquo contagioso inficiendi, attendendum est diligenter, ut causa hæc excusans publica fiat, & apta aliqua excusatio in aliorum notitiam deveniat, ne, si de iusta excusatione non constet, ob quam separatio facta est, alijs occasio detur malè judicandi, vel cogitandi aliquid minùs decorum de altero conjugè. Tamb. l. 6. n. 3. & II.

3. Tenetur verò per se loquendo potius uxor cohabitare viro, & illius domicilium sequi, quàm hic uxoris, nam quia hic caput mulieris est, & ipsi familiæ gubernatio incumbit, ad ipsum pertinet constituere domicilium, ubi habitent, ac simul vivant, nisi fortè sequi non possit uxor absque magno incommodo corporis, aut animi

animi, vel in contractu Matrimoniali aliter conventum sit, ut habitatio constituatur in patria uxoris, vel apud ejus propinquos; sic enim injuriam inferret vir uxori, mutando domicilium, nec teneretur ipsum illa sequi: exeipecte, si fieri hoc oporteret ex causa aliqua de novo superveniente, & ante non prævisa, ut quia locus iste nimis contrarius est Mariti valetudini, vel quia in eo contraxit fatales inimicitias &c. nam eo casu non tenetur stare promissis, etsi juramento firmaverit, sed uxor potius in eo eventu tenetur comitari virum. Palao disp. 1. de sponsal. pu. 15. §. 2. n. 9. Simili modo etsi aliàs penes maritum sit eligere, vel mutare prohibitum domicilium, tenetur ipse quoque uxorem aliquando comitari, quando ex simili necessitate ea compellitur mutare domicilium, v. g. quia aërem experitur salutis suæ in hoc loco noxium, vel est obnoxia hostili insectationi &c. Et in his quidem A.A. conveniunt, cum vir, & mulier pares sint in mutuis obsequijs, ut colligitur ex Glossa c. 1. De conjug. leprof. V. Sequantur. totaq; differentia, quæ inter virum, & uxorem datur quoad comitandi obligationem, in hoc sita est, quod possit vir, quia caput familiæ est, ad libitum eligere domicilium, & uxor teneatur eum comitari; uxor autem, cum subdita sit, nequeat habitationem ipsa eligere, & virum cogere, ut ipsam sequatur,

tur, quando tamen necessitate coacta domicilium mutat, jus Matrimonij compellens virum cohabitare uxori, eundem etiam ad hoc compellit, ut in eo eventu ipsam comitetur, quia hoc spectat ad mutua obsequia conjugalia, in quo pares sunt. Sanch. l. 1. disp. 41. n. 15.

4. Hoc magis controversum est inter Authores, an quando vir ob delictum mittitur in exilium, teneatur tunc quoque ipsum sequi uxor, quam obligationem multi, & graves DD. negant, quos allegat Sanch. l. c. n. 11., quia par non est, ut uxor innocens patiatur incommodum ob culpam viri, & ob delictum alienum puniatur. Sed probabilius est oppositum, quod tenet idem Sanch. n. 12. cum Palao l. c. n. 4. Jo. Præpos. in 3. p. S. Th. q. 5. de Matr. dub. 10. n. 86. in fine. Laym. Gobat, videlicet obligatam esse uxorem per se loquendo Maritum relegatum sequi, non obstante, quod is culpam suam ad talem necessitatem reductus sit, dummodo contra fidem Matrimonij non deliquerit, quia uxor sequi debet viri infortunium, ut colligitur ex L. Si unum dotem. §. Sin autem. ff. Solut. Matrim. idemque expressè dicit Glossa in c. 1. Qui Matrim. accus. poss. V. Exijt. ubi sermo est de viro, qui timore mortis exijt e civitate propter commissum homicidium, adeoque suam culpam: hoc verò non est uxorem puniri ob delictum mariti, sed poena imponitur viro,

viro, & quia uxor jure Divino, & naturali tenetur eum sequi ex causa necessaria, & inevitabili aliò migran-tem, per accidens est, quòd idem infortunium uxorem quoque tangat; quemadmodum servus mariti idem exilij infortunium pateretur, Do-minum comitans, non per modum pœnæ, quia innocens est, sed quia jure servitutis tenetur Dominum se-qui. Addit Sanch. n. 13. ex L. Mu-tus. §. Manente. ff. De iure Dot. si vir culpâ suâ bannitus inops sit, teneri uxorem eum alere ex bonis suis dota-libus, nam hæc ad sustinenda Ma-trimonij onera conferuntur, cujus obligatio ob bannum non cessat. Quòd si hæc non sufficiant, ex bonis paraphernalibus idem præstare debet. Iul. Clarus l. 5. Sententiar. §. fin. pra-dica criminal. q. 82. Statuto 2. Vers. item quæro. Atque hæc, quæ de uxore dicta sunt, quòd sequi debeat exul-antem maritum, ait Laym. l. c. n. 4. dicendum quoque esse de marito, quòd & ipse sequi teneatur uxorem exulantem, si sine magno incom-modo suo possit, cum vir & uxor, quod attinet ad obligationem coha-bitandi, & mutuò adhærendi pares sint. L. Si cum dotem. §. Si maritus. ff. Solutio Matrimonio, ubi dicitur: Quid enim tam humanum est, quàm in fortuitis casibus mulieris maritum, vel uxorem viri participem esse; putat ta-men dictus Author, frequentius occurrere posse causam, ob quam

tale uxoris infortunium maritus se-qui non teneatur.

5. Ex dictis consequitur, à fortio-ri uxorem, quando maritus aliò discedit ex mandato Principis causâ reipublicæ, v. g. ut obeat aliquam Præfecturam, præsit Provinciæ, le-gationem peragat &c. sequitur, in-quam, uxorem obligatam esse, eun-dem sequi, si facile id fieri, ac com-modè possit juxta textum in c. Vna-queque. 13. q. 2. Si verò sine in-commodo, magnisq; expensis, & molestijs fieri nequeat, etiam comi-tari volentem non tenetur vir ad-mittere, præsertim si paulò post re-diturus est, vel si in nullo loco no-tabilem moram facturo varia negotia diversis in locis peragenda sunt, hoc enim marito nimis molestum foret, ejusq; itinera impediret, cum fæ-minæ non ita facile, ac viri, possint iter agere: sumptus præterea non leviter augerentur; nisi ergo vir aliquo in loco diu commoraturus sit, possitq; id facere absque gra-vi incommodo, rei q; familiaris jactura, uxorem secum deferre non obligatur. Sanch. L. 9. disp. 4. n. 13. & seq. Palao disp. 3. De Sponsal. pu. s. §. I. n. 4. & seq. At vagari præcisè hinc inde volentem, uxor sequi neutiquam tenetur, modò non sciverit ante contractum Matrimo-nium hanc viri inconstantiam; si enim sciens tali vagabundo nupsit, videtur hunc ejus morem appro-basse

bâsse, & tacite se obligâsse, quod eum comitari velit. Sanch. *L. I. disp. 41. n. 6.* Laym. *l. c. n. 3.* secus si tempore contracti Matrimonij vagari solitus non fuit, aut ipsa id ignoravit, nam tunc ad tantum onus perpetuū vagandi adstringenda non est. Imò neque adigi potest, ut virum comitetur, volentem adimplere longam peregrinationem, etiam ex voto debitam; nec potest Maritus licite suspicere, aut promittere talem peregrinationem sine consensu uxoris, quia Deo non placent, quæ implenda sunt cum proximamno, uti contingeret, in tali peregrinatione, nam cedit ea in præjudicium debiti, & cohabitationis conjugalis; modicam nihilominus, & brevem peregrinationem vovere, ac suscipere maritus potest etiam invitâ, ac renitente uxore; at non vicissim id ipsum potest uxor absque consensu mariti. Sanch. *l. 9. disp. 4. n. 15.* Tamb. *l. 8. de Matr. tr. 7. c. 1. §. 2. n. 13.* Coninck *disp. 34. dub. 2. n. 19.* Perez *disp. 50. De Matr. Sect. 3. n. 5.* Laym. Gobat. Ratio disparitatis est, quia cum vir sit caput uxoris, non decet, ita illius consortio eum adstrictum esse, ut non possit aliquamdiu, vel recreationis, vel devotionis causâ ab ea discedere, quod tamen uxori non permittitur, utpote quæ subdita, viroque subiecta est, & ab eo gubernari debet; aliunde quoque minus decet faminas, ut absque comitatu mariti peregrin-

nentur, unde inscio, vel renitente viro, nequeant peregrinationem instituere, etiam brevem, atque modicam, quæ v. g. duorum, vel trium dierum sit; at si manè abiens, sit reditura vesperi, nec ejus opera futura interim domi admodum necessaria, dicit Gobat *tr. 10. n. 762.* per se loquendo consensum mariti non esse tunc necessarium.

6. Expositis tum obligatione, quam habent conjuges ad cohabitandum, tum causis, quæ aliquando possunt eximere ab ista obligatione, deveniendum nunc est ad quæsitum, in quo versatur dubium præsentis casus, an possit uxor cohabitare marito excommunicato, an verò debeat eundem vitare, & tantisper ab eo secedere, donec depositâ contumaciâ à censura solvatur? in quo dubio versanti responsum jussu rigorosius dedit Parochus Amarindæ, eam marito excommunicato cohabitare non posse, nam quod contrarium responderi debuerit, patet ex vulgari illo, & notissimo versu, quo exponitur, quinam communicare licite possint cum excommunicato vitando:

*Vtile, lex, humilis, res ignorata,
neceffe.*

Ubi per legem communiter AA, intelligunt Matrimonium, eò quod uxor sit sub lege viri juxta id, quod dicitur *c. 4. & 5. De Secund. Nupt.* & à S. Paulo Apostolo ad Rom. 7. *nam quæ sub viro est mulier, vivente viro*

...o alligata est legi, si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est à lege viri idque expresse habetur decisum à Gregorio VII. c. Quoniam multos. 11. q. 3. ubi uxoris permittit, ut possint communicare cum maritis excommunicatis: licet proinde cohabitare potest uxor marito excommunicato non tolerato, & cum eodem communicare in redditione, ac petitione debiti, dummodo excommunicatione lata non sit in causa Matrimonij, quia lis erat, utrum esset legitime contractum, ipleque conjux excommunicatus non solum reddere, sed etiam petere, & si uterque sit excommunicatus, uterque petere, ac reddere potest; nam si licitum est petere ab excommunicato debitum pecuniarium, & obligatio est solvendi creditori, quantumvis excommunicato, multo magis licebit petere, & reddere debitum conjugale, cum per hoc obvietur periculis animarum, quibus Pontifex in dicto c. cavere vult; & si licet communicare cum socio excommunicato, ut patet ex c. Si verè. De Sent. Excomm. juncta Glossa V. in excommunicatorum à fortiore licita erit communicatio cum conjugate jure societatis conjugalis, quæ alijs multo arctior est, quippe marito uxor sociata est omnis vitæ per nuptias. L. r. ff. De Ritu nuptiar. permittitur ergo communicatio conjugibus, censurâ excommunicationis non obstante, & quia potissima communicatio, quæ inter virum, & uxorem datur, est ea,

quæ in actu maritali consistit, potest uxor à marito petere, & ipsi petenti reddere debitum, imò ad hoc, & alia omnia conjugalia obsequia teneatur, ut rursus patet ex c. Inter alia. De Sent. Excomm. ubi Innocentius III. declarat, quòd non solummodo possit uxor manere cum viro excommunicato, sed ad id quoque teneatur, & ad ea præstanda obsequia, ad quæ ante excommunicationem adstricta erat; adeoque potest cum eo communicare etiam in omnibus alijs, quæ spectant ad Matrimonium, ut in gubernatione domus, in mensa, in familiari colloquio &c. quia cum permittatur uxori absolute, & sine ulla limitatione, ut possit communicare cum viro excommunicato, restringi hoc, & limitari non debet, eo ipso, quòd favorable sit, ita Vgolinus Tab. 2. de Censur. c. 23. §. 6. n. 3. Avila p. 2. de Censur. c. 6. disp. 11. dub. 6. Bonac. disp. 2. de excomm. q. 2. pu. 6. §. 2. Filliuc. tr. 13. c. 6. q. 4. n. 102. Gibalinus disquis. 7. De Censur. q. 9. n. 35. & seqq. Pirhing. De sent. Excomm. n. 120. Sanch. l. 9. disp. 14. n. 2. ubi ait, se neminem reperisse, qui ea de re dubitaret; Et quamquam in cit. c. Quoniam multos. id solum dicatur de uxore, quòd possit communicare cum viro excommunicato, nihilominus intelligendum est etiam de Marito, quòd possit communicare cum uxore excommunicata, quia in correlativis ejusmodi sunt maritus, & uxor, statutum de uno censetur etiam statu-

Z z z z

statu-

statutum de altero, quando utriusque est eadem ratio, sicuti hic est idem periculum animæ in viro, si cogereetur abstinere à communicatione cum uxore excommunicata, quod est in uxore respectu viri excommunicati. Quod verò in *c. solius uxoris* expressa mentio fiat, inde est, quia frequentius accidit, ut viri excommunicentur, quàm fæminæ. Sanch. l. c. n. 16.

7. Denique occasione dictorum moveri dubium potest, an, quæ de uxore diximus respectu Mariti excommunicati, locum quoque habeant in Sponsa respectu Sponsi? Respondetur sub distinctione duplicis Sponsæ. Hæc enim est vel de præsentis, vel de futuro? Prior revera jam nupsit, sed nondum cognita est, quia respectu effectus Matrimonij, & copulæ est adhuc veluti promissa, idcirco dicitur Sponsa potiùs, quàm uxor: additur tamen particula *de præsentis*, ut distinguatur ab illa, quæ revera nondum nupsit, sed nuptura est, & jam habet futuri Matrimonij promissionem, quæ est propria significatio hujus vocis *Sponsæ*, quapropter quoties Jura de Sponsis loquuntur, semper intelligenda sunt de Sponsis de futuro, nisi aliud suadeant graves conjecturæ, & circumstantiæ. Nunc igitur dicendum, Sponsam de præ-

sentis communicare posse cum Sponso excommunicato, alioquin vitando, quia illa revera uxor est, & licet nondum consummatum fuerit Matrimonium, tamen jam est contractum per mutuam corporum traditionem, ex qua nascitur jus reciprocum, & mutua obligatio inter conjuges tum ad copulam, tum ad cætera obsequia. Quare cum in *c. Quoniam multos*, permiserit Pontifex conjugibus excommunicatis mutuam communicationem, ut satisfacerent obligationi per Matrimonium contractæ, idem quoque concessit Sponsis de præsentis, quandoquidem & ipsi eandem obligationem jam contraxerunt, & nisi invicem communicare possint, magno peccandi periculo exponuntur, quod tamen in sua constitutione Gregorius testatur, se velle vitare. At Sponsa de futuro, quia nullam adhuc conjugalem obligationem contraxit, sed contractura est, ac proinde nomine uxoris non intelligitur, nequit communicare cum Sponso excommunicato, quandoquidem illa venia non fit conjugibus, nisi ut satisfaciant obligationi per Matrimonium contractæ, qualis non datur inter Sponsos de futuro. Sanch. l. c. n. 8. Gibalinus l. c. n. 49.